

Բ. ԿԱՅԴԱԼՈՎ

СИГНАЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

ՎԵՐՆԱԳԻՐԸ ՊԱՏԻ ԹԵՐԹՈՒՄ

ԿՈՒՏՆՏԵՍԱՅԻՆ ՈՒ ԲՐԻԳԱԴԱՅԻՆ ՊԱՏԻ ԹԵՐԹԵՐԻ
ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐԻ ՀԵՌԱԿԱ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

07
4-19

ՀԱՅԿ. ԽՍՀ ԺԿԽ-Ի ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ „ԽՈՐՀՐԴԱԾԻՆ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ“
ՑԵՐԵՎԱՆ

1939

07
4-19 *ny*

ՎԵՐՆԱԳԻՐԸ ՊԱՏԻ ԹԵՐԹՈՒՄ

ԿՈՒՏՆՏԵՍԱՅԻՆ ՈՒ ԲՐԻԳԱԴԱՅԻՆ ՊԱՏԻ ԹԵՐԹԵՐԻ
ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐԻ ՀԵՌԱԿԱ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

Հայկական ԽՍՀ ԺԿԽ Հրատարակչություն
«Խորհրդային Հայաստան»

Բ. ԿԱՅԴԱԼՈՎ

Վ Ե Ր Ն Ա Գ Ի Ր Ը
ՊԱՏԻ ԹԵՐԹՈՒՄ

ՎԵՐՆԱԳՐԻ ՆՁԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մեր ձեռքը վերցնելով տպագիր թերթը, մենք հատուկ ուշադրություն ենք դարձնում հոգվածների, թղթակցությունների, հեռագրերի վերնագրերի վրա: Վերնագրերն ունենում են ընթերցողին ծանոթանալ թերթին, իմանալ, թե վորտեղ ինչ նյութ է տեղադրված, թե ինչ կարևոր դեպքերի մասին և հարցրում թերթը, ինչ թեմաներ ու հարցեր են լուսաբանվում այնտեղ:

Սովորաբար վերնագրերն այս կամ այն չափով յերեվան և հանում հոգվածի կամ թղթակցության բովանդակությունը, կամ գլխավոր միտքը: Ըստ վերնագրերի, ընթերցողը փնտռում է ավելի կարևոր և իրեն հետաքրքրող նյութը:

Պատի թերթերում ընթերցողը ևս հատուկ ուշադրություն է դարձնում վերնագրերի վրա: Յերբեմն փառ, փոչ տեղին դրված վերնագրերը փչացնում են թղթակցություններից ստացված տպավորությունը, վնասում են դյուղթղթակիցներին թերթին մասնակցելուց, դրոմ են խմբելու հեղինակությունը: Պատա-

3810
39

հում են պատի թերթերի խմբագիրներ, վորոնք չեն ցանկանում լավ մտածել հոգւածներին ու թղթակցությաններին վերնագրերի վրա և բոլոր դեպքերում ոգտւում են միանման վերնագրերից, ինչպես որինակ՝ «Ավելի ուշադրություն», «Ուժեղացնել տեմպերը», «Պետք է հաւաքվել», «Ուփել թերություններին» և այլն:

Մարքսիզմի հիմնադիրները Մարքսն ու Ենգելսը շատ մեծ նշանակութիւն եյին տալիս իրենց գրքերի ու հոգւածների վերնագրերին: «Կապիտալ»-ի առաջին հատորի մասերից մեկի մասին Կարլ Մարքսին գրած նամակում Ենգելսն ուշադրություն դարձրեց աշխատութիւնն առանձին վերնագրերով ալիւլի մանր ստորաբաժանումների վերածելու անհրաժեշտության վրա, վորպեսզի հետագիւր ընթերցողի համար այդ նշանավոր աշխատանքի յուրացումը: Յեւ Մարքսը հետեւեց Ենգելսի խորհրդին: Ենգելսին գրած իր պատասխան նամակում նա գրում է.

«Բո խորհրդի համաձայն, յես յուրաքանչյուր հաջորդ գրույթ բաժանել եմ պարագրաֆների և այլն, հատուկ վերնագրերով»:

Մեծ խնամքով եր աշխատում էինք իր յերկերի վերնագրերի վրա: Վլադիմիր Իլյիչը նշանակելով հոգւածի վորոչակի թեման, մտածելով նրա բովանդակութիւնը, միաժամանակ ծրագրում եր վերնագիրը, վորովհետեւ գտնում եր, վոր վերնագիրը պետք է համապատասխանի հոգւածի բովանդակութեանը և վոր վերնագիրը կարող է արտահայտել այն, ինչ դիտարկւում է ու ալելի բնորոշ է այդ հոգւածում:

Բոլշեւիկյան «Վսերյոդ» թերթի համար «Փորձ-

նական մորիլիդացիա (պրոլետարիատի բանակի մորիլիդացիան)» թեմայի մասին հոգւած նախագծելիս: Լենինն սկզբում յենթագրում եր այդ վերնագրել «Պրոլետարական ուժերի մորիլիդացիա», բայց վորոշ ժամանակից հետո կրկին վերադառնում է վերնագրին և նկատում. «Անունը, թերեւ, անպետք է, վորովհետեւ շատ ընդհանուր է, գրեթե չարժեքաւոր ընդհանուր է, չի արտահայտում պրոլետարական շարժման անցումը հեղափոխութեան»: Գրելով այդ հոգւածի առաջին ուրվագիծը Վլադիմիր Իլյիչը ցանկանում եր այն անվանել «Ուղիւ չարիք», բայց կրկին զժգոհ մնաց այդ անունից և իր հոգւածը վերնագրեց «Նոր խնդիրներ ու նոր ուժեր»: Լենինի ու Ստալինի ստեղծագործութիւնների վերնագրերը մեզ տալիս են քաղաքական սրութեան, սկզբունքայնութեան, դեղար-վետական մշակման հիմնալի որինակներ: Լենինի ու Ստալինի մոտ աշխատութիւնների շատ անուններ արտահայտւած են դրական ձեւով, ընդվորում այդ վերնագրերը յերբեմն լողունդներ են:

Որինակ.

«Բոլշեւիկները պետք է վերցնեն իշխանութիւնը» (ԼԵՆԻՆ):

«Պետք է մերկացնել կապիտալիստներին» (ԼԵՆԻՆ):

«Հոգը դյուլացիններին» (ՍՏԱԼԻՆ):

«Հակահեղափոխութիւնն ուժեր է հաւաքում—պատրաստվեցեք հակահարվածի» (ՍՏԱԼԻՆ):

Լենինի շատ աշխատութիւնների անուններն արտահայտւած են հարցական ձեւով:

«Ի՞նչ անել»

«Ո՞վ է պատասխանատու»

«Խոչի համար պայքարել»

«Հաշտությո՞ւն, թե պատերազմ»

Անունների այդ ձևին իր հոգվածների համար
յերբեմն ոգտադորժում է և ընկեր Ստալինը: Որինակ.

«Խոչ է մեղ հարկավոր»

«Խոչ են ուզում կապիտալիստները»

«Խոչումն և մեր ուժը»

Իրենց հոգվածներին հարցական ձևով անուններ
տալով Լենինն ու Ստալինն անսովոր պարզությամբ
ու լիովին հենց այստեղ, իրենց հոգվածներում պա-
տասխանում էլին այն հարցին, վոր իրենք զրեւ
էլին վերնադրում:

Լենինի մոտ մենք հանդիպում ենք հոգվածների
վերնադրերի և բացականշական ձևով, որինակ.

«Մալխանկեց», «Ձեռներդ հեռու»:

Լենինն ու Ստալինը հաճախ ոգտվում էլին ծաղ-
րական (հեգնական) վերնագրերից, ինչպես և ժողո-
վըդին լայնորեն ծանոթ առածներից ու դարձվածք-
ներից: Որինակ Լենինի աշխատություններում մենք
ունենք այսպիսի վերնադիր. «Փափուկ անկողին են
զցում, բայց կոշտ քնում», «Կլուն զովում է արեւո-
րին» և այլն:

Ընկեր Ստալինի աշխատություններում կան այս-
պիսի վերնադրեր. «Վորքան խորանում ես անտա-
ռում...», «Ձեզ սպասելուց բան չի գուրս դա»:

Լենինի և Ստալինի աշխատություններում յեղած
վերնադրերն ունեն բացառիկ մեծ քաղաքական նշա-
նակություն և հանդիսանում են հզոր գենք մասսա-

ներին մոբիլիզացիայի յենթարկելու համար: Լենինի
և Ստալինի կարեւորագույն հոգվածների վերնադրերը
հանդիսանում են կուսակցության ու խորհրդային
իշխանության կարճ ճակերպված հերթական խնդրե-
րը, հանդիսանում են զործելու զորեղ կոչ:

Լենինի ու Ստալինի վերնադրերում պետք է ընդդ-
ծել բացառիկ դրական վարպետությունը:

Այդ վերնադրերը խոսում են այն մասին, թե ինչ-
պես կարելի յե մի քանի բառով ցայտուն կերպով ու
վորոշակիորեն արտահայտել հոգվածի դիմավոր դա-
դավարը, կարելի յե հաջող համեմատություն անել:
Լենինն ու Ստալինը միշտ խուսափում էլին շարուն,
միատեսակ վերնադրերից, վորոնց այնքան սիրահար
են մեր վորոշ խմբագիրները:

ՎԵՐՆԱԳՐԵՐԸ ՊԵՏՔ Ե ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՐԵՆ ՄԸ- ՏԱԾՎԱԾ ԼԻՆԵՆ

Մեր բուլչեիկյան մամուլի հիմնական ու վճռա-
կան սկզբունքը հանդիսանում է նրա կուսակցականու-
թյունը, քաղաքական սկզբունքայնությունը: Այդ
պատճառով վերնադրից, ինչպես թերթում տեղավոր-
վող յուրաքանչյուր նյութից, ամենից առաջ պահանջ-
վում է, վոր նա քաղաքականապես ճիշտ լինի, մը-
տածված, պարզորոշ:

Ամենից առաջ վերնագիրը պետք է արտացոլի հոգ-
վածի, քղակցության բովանդակությունը, լինի հա-
սարակ ու հասկանալի ընթերցողին, իր վրա ու-
շադրություն գրավող, պետք է հետաքրքրություն
առաջացնի դեպի քղակցությունը կամ հոգվածը և,

հասկանալի յե լինի քաղաքացիական հիշտ, արտահայտիչ և գրագետ:

Դժբախտաբար կոլտնտեսային պատի թերթերում վերնադրերը հաճախ կրում են քաղաքական փնթիռության, չմտածվածության՝ դեպի նրանք խմբագրի ու խմբկոչի ցուցաբերած անպատասխանատու վերաբերմունքի հետքեր: «Նաչ պուտ» պատի թերթում (Ալմա-Աթայի մարզ, Անդրեյևսկի շրջան, «Վստրեչա» կոլտնտեսություն) տրված է «Բախտը բերեց հարստացան» վերնադիրը: Այդ վերնադրի տակ յեղած թղթակցությունից յերեւում է, վոր ձիաբուծական Ֆերմա կազմակերպելու և ձիերին լավ խնամելու շնորհիվ կոլտնտեսությունում սահպանել են քուռակների չրտեսնված մեծ աճ: Յեվ քանի վոր ձիաբուծությունն այդ կոլտնտեսության համար հատկապես մեծ նշանակություն ունի, ապա մեծ աճը նպատու է այն բանին, վոր կոլտնտեսականները դառնում են ունեւոր:

Կարելի յե արդյոք ասել, թե «Բախտը բերեց»: Իհարկե վոչ: Պետք է այն միտքն ընդդեմ, թե ձիերին լավ խնամելու շնորհիվ կոլտնտեսականները բարելավում են իրենց բարեկեցությունը:

Անդամ աշտիսի մի դարձվածք կա «Լալ խնամքը մեծ աճ է»: Իսկ թերթում այնպես է ստացվել, վոր իբր ամեն ինչ կախված է պատահականությունից, բախտի բերմունքից: Թե բախտներս բանեց ուրեմն ունեւորներ կլինենք,— կարծես թե մտածում է խմբագիրը,—իսկ յեթե վո՛չ վոչինչ էս կարող անել: Ինչ ասել կուզի, վոր նման վերնադրերը մասսաներին

մոբիլիզացիայի չեն յենթարկում կոլտնտեսություն հետադա ամրապնդման և ստախանության աշխատանքի համար: Հետեւապես այդ վերնադիրը քաղաքականապես մտածված չէ, և սխալ է:

Ելի մի որինակ՝ յերբ խմբկոչը թեթեւամտորեն է մոտեցել հոգվածի վերնադրին: «Ձա ուրոժայ» պատի թերթում (Նովոսիբիրսկի մարզ, Կրիվոչեյնսկի շրջան, «Մարտի 8-ը» կոլտնտեսություն) ԽՍՀՄ Գերագույն Խորհրդի ընտրությունների նախորդակին մի հոգված էր տեղավորված մեծ վերնադրի տակ, «Այսպես թե այնպես, բայց Գերագույն Խորհրդի ընտրություններին պատրաստ չեն»:

Խմբագրությունն այդ անպատրաստությունը նրանով է ապացուցում, վոր հացահատիկի կալեսն ուշացել է, վոչ բոլոր կոլտնտեսականներն են սոցմբրցման պայմանադրեր կնքել, ամբողջությամբ չեն ավարտված փոխառության ու կամավոր մուծումների հաշիվները:

Կարող է պատահել, վոր խմբագրությունը ցանկացել է մոբիլիզացիայի յենթարկել կոլտնտեսականներին՝ աշխատանքները բարելավելու համար, կատարելու վերցրած սարտականությունները: Բայց այսպիսի վերնադիրը մասսաներին մոբիլիզացիայի չի յենթարկում: Այս վերնադրի անմտածվածությունը և սխալ լինելը կայանում են «Այսպես թե այնպես» բառերի մեջ:

ԶՀՐԱՄԱՅԵԼ, ԱՅԼ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԵԼ

Պատահում են պատի թերթեր, վորոնք յուրացրել են աշխատանքի մեկնդամայն սխալ, վոչ բուշեվիկյան

վոճ: Այդպիսի պատի թերթի յուրաքանչյուր համարում սփռված են այնպիսի վերնադրեր վորոնք ավելի շատ նման են հրամաններին, կարգադրություններին, քան հոգւածներին ու թղթակցություններին վերնադրերին: Ահա այդպիսի վերնադրերին ընույթը:

«Պատժել բրիգադիր Պետրովին»

«Անհապաղ խրճիթվար գտնել»

«Դատի տալ» և այլն:

Այդպիսի վոչ ճիշտ տոն և վերցնում «Ստախանովեց» թերթը (Վորոնեժի մարզ, Բորիսոգլեբսկի կոլտնտեսություն): Թերթն անվերջ հրամայում է «Քաղհանել ճակնդեղը», «Հավաքել արեւվածադիկը», «Ավելի լավ աշխատել», «Զիապաններին ձգել», «Յանքն սկսել»:

Կոլտնտեսության պատի քերթը, դա հասարակայնության ձայնն է: Թերթն արտահայտում է կոլտնտեսության առաջավոր մարդկանց կարծիքը, գործում է համոզելու մեթոդով, որինակի ուժով, ոգնում է աշխատանքում, յետ մնացողներին սովորեցնում է հետեւել առաջավորների որինակին, և, մյուս կողմից, հանդես է դալիս լողերի, գուրդների դեմ, մերկացնում է աշխատանքային կարգապահությունը խախտողներին, հանրային սեփականությունը հանդիսանկողներին, մասնակցում կոլտնտեսության ստորոջ կյանքին: «Յանքն սկսել»-ի վոխարեն կարելի յետալ «Սկսում ենք ցանքը»: Այս հնչում է վոչ վորպես կարգադրություն, այլ վորպես կոլեկտիվ, համերաշխ աշխատանքի կոչ, վորի մեջ մտնում են բոլորը,

ընդվորում և թերթը, նրա խմբկոլն ու գյուղթղթակիցները:

«Նովայա ժիզն» թերթը (Ռոստովի մարզ, Մյասնիկովի շրջան, «Մայակ կոլտուրի» կոլտնտեսություն), բոլորովին սխալ կերպով յենթադրում է, թե իր ինդիքը միայն բոլորին քննադատել և խիստ հայհոյելն է:

Թերթն իր կոլտնտեսությունում վոչինչ դրական չի տեսնում, չի տեսնում լավ աշխատանքի որինակները, ադնիվ վերաբերմունքը դեպի աշխատանքը: Այդ պատճառով թերթը լիքն է այսպիսի վերնադրերով. «Ժողովը տապալեցին», Պահակ Կորնիլչեւիան քնեց» «Լյուդվինսկայան արեւվածադիկ է գողանում», «Զերկասովան լողը է», «Սուբբոտինը քնում է մինչեւ ժամը 10-ը», «Պաջը ավիաքիմը չի աշխատում» և այլն:

Իհարկէ կոլտնտեսային պատի թերթի խնդիրն է բաց անել սխալները, ցույց տալ աշխատանքի թերությունները, ոգնել ուղղելու դրանք: Բայց չի կարելի չնկատել նվաճումները. որինակելի աշխատանքի փառտերը: Այդ նշանակում է կտրվել կոլտնտեսականներէց, չտեսնել իրական կյանքը: Այն վիթխարի ստեղծագործական աշխատանքը, վոր կատարվում է այժմ մեր կոլտնտեսություններում:

Վաղեմիւր Իլյիչ Լենինը մեր թերթերի ընույթի մատին գրած իր նշանավոր հոգւածում նշել է, վոր քննադատության կողքին պետք է կոչ անել սովորել լավից, ցույց տալ աշխատանքի դրական որինակները: «Ավելի շատ ուշադրություն այն բանին, թե ինչպես

բանվորներն ու գյուղացիական մասսան գործնակա-
նում, իրենց առարկա աշխատանքում կառուցում են
ինչ վոր նոր բան— գրեկ և Վլադիմիր Իլյիչը:

Ստալինյան Սահմանադրութիւնը վեր և հանում
խորհրդային քաղաքացու արժանապատուութիւնը:
Մեր մամուլում տեղ չպետք և ունենան անիրավացի
վերափորանքն ու անարդանքը: Բայց ահա «Ուղար-
նիկ» թերթը (Որջոնիկիձեյի յերկրամաս, «Սովետսկա-
յա կուրտուրա» կուտնտեսութիւն), ամեն մի փոքրիկ
առիթով ճշացող վերնադրեր և տալիս «Խուլիգանը»,
«Սնբանը», «Կաչառակերը», «Լողը»: Բայց և այս ել
խմբկոլին քիչ և թվում, և նա մտածեց ողտադրածել
այս դեպքը ալիքի «ուժեղ» վերնադրի համար: Կող-
տնտեսուհի Մ-ն վառելու համար վերցրել էր խաղողի
վաղի մի քանի հենարան, կարող և պատահել, վոր
նա չգիտեր թե ինչի համար են նախատեսված
այդ ցողերը, կարող և պատահել ծուլացել և
ուրիշ վառելիքի վորոնել: Փառտը ցափալի յե
և պատի թերթը պետք և մի լավ քննադատեր դրա
համար կուտնտեսուհի Մ-ին: Բայց կարելի չե արդ-
յոք այդ վերմունքի համար անվանել վնասարար, ինչ-
պես արել և թերթը, զրպարտելով նրան այդ ամօթա-
լի բառով:

Վնասարարները հետ, ինչպես հայտնի յե խոր-
հրդային իշխանութիւնը, մեր ժողովուրդն անխնա
դատաւորան են տեսնում: Սակայն պատի թերթի
խմբկոլը հնարավոր համարեց կուտնտեսուհի Մ-ի
վարմունքի մասին թղթակցութիւն տեղավորել «Վնա-
սարար» մեծ վերնադրի տակ:

1928 թ. ընկեր Ստալինը հանդես յեկալ «Պրաժ-
դա»-ում «Ինքնաքննադատութիւն լողունդի դոնհկաց-
ման դեմ» հոդվածով:

Այդ հոդվածում նա ցուցում և տվել.

«Քննադատեցեք մեր շինարարութիւն թերութիւն
ները, բայց միք ալանդակի ինքնաքննադատութիւն
լողունդը և այն միք դարձնի մեր տնտեսական և բո-
լոր ալ աշխատողներին թունավորելու դէնք...» «...
քննադատեցեք մեր շինարարութիւն թերութիւնները՝
բայց միք դոնհկացնի ինքնաքննադատութիւն լո-
ղունդը և այն միք դարձնի ռեկլամային վարժու-
թիւնների դէնք...»:

Ընկեր Ստալինի այս ցուցումը պետք և լավ հիշեն
բոլոր լրագրային աշխատողները: Հետաքրքրական,
բովանդակալից վերնագիրը բոլորովին ել նշացող չը-
պետք և ինի:

Պատահում են և պատի թերթեր, վորոնք տե-
ղավորում են ճշացող վերնադրեր: Այսպես որինակ
«Նովիյ պոլտ» կուտնտեսային պատի թերթը (Իվանո-
վի մարզ, Շուլյակի շրջան) մի թղթակցութիւն և
ստացել այն մասին, վոր նամակատար Կորսակովը
տիրում և խմել, իսկ այդ պատճառով փոստն ուշա-
նում և: Տերթն այդ թղթակցութիւնը տեղավորեց
«Հարբած փոստը» աղաղակող վերնադրի տակ:

Յերբեմն պատի թերթերի խմբկոլները վաղելով
ճշացող վերնադրերի յետելից, փչացնում են թղթակ-
ցութիւնները «Կրասնիյ Բուդյոնովեց» կուտնտեսու-
թիւն (Սմոլենսկի մարզ, Պոդարոսկի շրջան) պատի
թերթի խմբադիրը կուտնտեսական Կուլիչեվից «Հար-

բեցողը» թղթակցություն ստանալով, վորոշեց ուղղել վերնադիրը: Այդ վերնադիրով թղթակցության մեջ խոսվում եր այն մասին, վոր կոլտնտեսական Անիս Սոմոնցեվը հարբեցողությամբ ե պարտավորում ե հարբած դրությամբ կնոջը դանակով սպառնացել ե:

Սմբադիր Շալկինը այդ թղթակցությունը տեղավորելն «Անիսն անբարոյականանում ե» վերնադիր տակ: Տվյալ վերնադիրը չի համապատասխանում թղթակցության բովանդակությանը ե պարզապես անհասկանալի յե:

ԳՐԱԿԱՆ ԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Վերնադիրը, ինչպես ե ընդհանրապես թերթում ապագրվող ամբողջ նյութը, պետք ե դրադետ լինի:

«Պուտ ուղարնիկա» պատի թերթում (Չկալովի մարզ Տոցկի շրջան, «Մայակ Իլյիչա» կոլտնտեսություն) մենք կարդում ենք հոգւածների ե թղթակցությունների այսպիսի անդրադետ վերնադիր. «Պաքարում են բարձր բերքի համար», «գողնում են կոլտնտեսության դույքը», «նոր փոխառություն բաց թողնե մասին» ե այլն: Թերթերի նման անդրադիրտության վրա ծիծաղում են անգամ դպրոցական յերեխաները:

Հաճախ վերնադիրը դրվում են անդրադետ, վոչ այն պատճառով, վոր խմբելիքը չգիտի ինչպես դրել բառը կամ ֆրազը, այլ անփութության, անպատասխանատվության հետեւանքով: Այսպես որինակ, Իվանովսկի մարզի, Շույսկի շրջանի, Մեմեյկինսկի կոլտնտեսության բրիգադային պատի թերթում ա-

ռաջնորդողը վերնադրված եր «Կոմսոլների որինակը», իսկ տեքստում «Կոմսոմոլիստներ» բառը յերեք անգամ ճիշտ ե դրված: Այստեղ ակներեւ անփութություն ե:

Գրականապես անդրադետ վերնադիրը հանդիպում են շատ պատի թերթերում:

Անհրաժեշտ ե պատի թերթերի ուղադրությունը հրափրել վերնագրերի համար բառերի մանրակրկիտ ընտրության ու ցիշտ ոգտագործման վրա: Բառը վերնադրում ոգտադործելուց առաջ, հարկավոր ե մտածել նրա ուղղակի նշանակության վրա, ե այն մասին, թե վորքան ե տեղին այդ բառը տվյալ վերնադրում: Պարզաբանենք այս յերկու որինակներով: Լրադրային վերնադրերում հաճախ հանդիպում ե «չնորհիվ» բառը: Վերցնենք այսպիսի վերնադիր. «Անհողության շնորհիվ կարտոֆելը փչացել ե»: Տվյալ դեպքում «չնորհիվ» բառը սխալ ե դործածված: Անհողության համար, չե վոր, շնորհակալ չեն լինում այլ քննադատում ե պաշքարում են: Այս դեպքում, ակներեւ ե, հարկավոր եր ասել. «Անհողության հետեւանքով», կամ «Անհողության արդյուքով», կամ «Անհողության պատճառով»: Իսկ ահա «Կոլտնտեսական զդոնության շնորհիվ թշնամին բռնված ե» վերնադրում «չնորհիվ» բառն ոգտադործված ե ճիշտ, տեղին:

Շատ հաճախ պատի թերթերի վերնադրերում հանդիպում ե անտեղի դրված «մշակել» բառը: Որինակ «Ստախանովեց» թերթը (Վորոնեժի մարզ, Բորիսոգլեսկի շրջան, Կադանովիչի անվան կոլտնտեսություն) տվել ե «Մշակում ենք ընտրությունների կա-

նոնադրութիւնը»։ Ուրիշ պատի թերթերն եւ լիքն են «Մշակում ենք նոր օրենքը», «Մշակում ենք կուսակցութեան կենսական վերաշինումը», «Մշակում ենք կուսակցութեան պատմութիւնը» և այլն։

Այս բոլոր դեպքերումն եւ «Մշակել» բառն անտեղի չէ բերված։ Հասկանալի չէ, Վոր այստեղ խոսքը մշակման մասին չէ, այլ կուսակցութեան ու կառավարութեան կարեւորագույն փաստաթղթերի ուսումնասիրութեան կամ այդ փաստաթղթերի հետ ծանոթանալու մասին է։ Ընդհանրապես այդ բառը հաճախ ոգտագործում են ամենատարբեր դեպքերում, առանց մտածելու նրա իսկական իմաստի վրա։ «Մշակել» բառն ոգտագործում են և քննադատելու իմաստով, և ուսումնասիրելու իմաստով։

ԽՈՒՍԱՓԵԼ ԱՆՀԱՍԿԱՆԱԼԻ ԲԱՌԵՐ ՈԳՏԱԳՈՐԾԵԼՈՒՅ

Վերնագիրը վարձան կարելի չէ պետք է հասարակ, պարզ ու հասկանալի լինի։ Պետք է խուսափել առանց կարեւորութեան ոտար բառեր գործածելուց, պետք է հիշել, Վոր ընթերցողների մեծամասնութեանը չատ ոտար բառեր անհասկանալի չեն։ Դժբախտաբար պատի թերթի աշխատողների մեջ կան մարդիկ, Վորոնք սիրում են վերնագրերի մեջ «նեքս խցկել» իրենց լած կամ կարդացած ոտար բառերը։ «Վըստրեչա» կոլանտեսութեան թերթը (Ղաղախական ԽՍՀ) ակումբի ստացած նոր կինոնկարի մասին տեղափորել է մի թղթակցութիւն այսպիսի վերնագրով. «Յուցագրվելու չէ պոպուլյար Փիլմ»։ Կարելի չէր

ասել ավելի հասարակ ու հասկանալի, Վոր ցուցադրվելու չէ հայտնի կինոնկար։ Այնինչ խմբկոլն ընտրելէ յերկու ոտար բառերով մի վերնագիր։

Լենինը բաղմկցս հանդես է յեկել ոտար բառերն առանց կարեւորութեան ոգտագործելու դեմ։ Ռուսերեն լեզվի դոման մասին զրաժ հոգվածում Վլադիմիր Իլյիչը գրել է.

«Ռուսաց լեզուն մենք փչացնում ենք։ Ոտար բառերն ոգտագործում ենք առանց կարեւորութեան։ Ոգտագործում ենք նրանք սխալ։ Ինչու։ «Դեֆեկտներ» ասել, յերբ կարելի չէ ասել թեւութիւններ, կամ պակասութիւններ կամ բացեր»։

«...Ժամանակը չէ՞ արդյոք մեկ պատերազմ հայտարարել, ոտար բառերն առանց կարեւորութեան ոգտագործելու դեմ»։

Ժիշտ է մեկ մոտ քիչ չեն ոտար ծագում ունեցող բառերը, Վորոնք գիտեն բոլորը, մեծից մինչեւ փոքրը, բառեր Վորոնք մտել են մեր յերկրի ժողովուրդներին կյանքի ու կենցաղի մեջ։ Որինակ. «Սոցիալիզմը», «Կոմունիստ» «Ինտերնացիոնալ», «Տրակտոր», «Ավտոմոբիլ», «Ռադիո» և այլն։ Այս բառերը միջազգային են։ Նրանք Վոչ Վոքի մոտ ոգվարութիւն չեն առաջացնում։

Ռուսաց լեզուն աղճատվում Ե նաև անհամար կըճատումների ճանապարհով։ Իվանովյան մարզի, Շուշակու շրջանի Դիմիտրովի անվան կոլանտեսութեան թերթը այսպիսի վերնագիր է տվել. «ԳՏԻ»-ի վերանորոգումը»։ Թղթակցութիւնից յերեւում է,

խոսքը դյուղատնտեսական ինվենտարի մասին և :
Բայց չե՞ վոր ամենից ավելի հասարակ կլինե՞ր տալ
«Ինվենտարի վերանորոգումը» վերնադիրը, իսկ թե
ի՞նչ ինվենտար է, հայտնի չե թղթակցության բո-
վանդակությունից :

Կրճատված, աղճատված բառերը վոչ միայն շա-
տերին անհասկանալի չեն, այլև հաճախ ներդաշնակ
չեն հնչում, դեղեցիկ չեն, յերբեմն ել այլանդակ են :
Ճիշտ է, քիչ չեն հիմնարկությունների, ձեռնարկու-
թյունների կրճատված անուններ, վորոնք գործածու-
թյան մեջ են մտել : Որինակ, բոլորին շատ լավ հայտ-
նի չե, թե ինչ են նշանակում դյուղսորհուրդ, Համ
Կ(բ)Կ չըջկոմ, Կոմսոմոլ, կոլտնտեսություն, կրճա-
տումները : Բայց «Կրասնի Զապոլեկ» կոլտնտեսության
(Լենինգրադի մարզ, Ոկուլովյան շրջան) պատի թեր-
թի խմբիկին «կոմսոմոլ» կրճատ անունը դուր չեկավ :
Թերթին անվերջ կրկնում է իր հոլովումը «կոմսոմոլի
կադմակերպություն» :

Հանդիպում են մարդիկ, վոր սիրում են մամուլ
քաշ տալ գողերի ժառգոնը, բառեր հանցադործ աշ-
խարհից : Ահա որինակ, «Իսկրա» պատի թերթը
(Լենինգրադի մարզ, Նովոդորոգի շրջան, «Մուրտ»
կոլտնտեսություն) թերթում տեղափոխվում է «Ֆիլոն»
վերնադիրը : Այդ բառով, վորը վերցված է քրեական
հանցադործների լեզվից, խմբագրությունը կոչում
է կոլտնտեսական Ու-ին, վորը «Հաճախակի կարգադ-
րություններ ստանալով չի կատարում» :

Պատի թերթի խմբիկին առանձին հոդվածներին ու
թղթակցություններին վերնադիր տալիս, միշտ պետք

է հաշվի առնի վոչ միայն յուրաքանչյուր վերնագրի
բնույթն առանձին վերցրած, այլև քերթի տվյալ հա-
մարում յեղած բոլոր վերնագրերը միասին վերցրած :

Պատի թերթի անհոգ խմբագրները, յերբեմն կո-
պիտ վրիպում են թույլ տալիս յերկու ինքնուրույն
վերնադիրների սխալ դասավորության հետեւանքով,
վորոնք միաձուլվելով կարգացվում են վորպես մեկ
վերնադիր : Հաճախ նման միացումներից ստացվում
են քաղաքականապես վնասակար վերնադիրներ : Թերթե-
րից մեկը մի լավագույն հարվածայինի մասին թղթակ-
ցություն էր տեղափոխել «Ստախանովական Ֆեդորո-
վը» վերնադրով, իսկ կողքին՝ նույն տողի վրա, նույն
չրիֆտով, նույն ներկով, մի դժբախտ ձխապանի մա-
սին էր թղթակցությունը տեղափոխված «Վարսակ է
գողանում» վերնադրով : Այդ յերկու վերնադիրները
միանում եյին իրար և ստացվում էր մի կեղտոտ ամ-
բաստանություն ստախանովականների հասցեյին :

Պատի թերթերում հարկավոր է վերնագրերը մեկը
մյուսից վորոշակիորեն առանձնացնել և կանխել վեր-
նադիրների քաղաքականապես վնասակար կամ պարզա-
պես անհեթեթ միացումները :

Բոլոր վերնադիրներին միասին վերցրած ուշադրու-
թյուն դարձնել հարկավոր է նաև կրկնություններից
խուսափելու համար :

«Մայակ կոլտուրի» կոլտնտեսության (Ռոստովի
մարզ, Մյասնիկովի շրջան) թերթի համարներից մե-
կում մի թղթակցություն էր տեղափոխված այն մա-
սին, վոր խոհարարուհի Գրիգորեան կերակրի մնա-
ցորդները տուն է տանում : Այդ թղթակցությունը

խմբադրութիւնը տվել է բոլորովին անհաջող և անգրգռեալ վերնադիր— «Գրիգորեա խոհարարուհու մասին», կողքին տեղափոխած եր ուրիշ թղթակցութիւն «Պուկալովա խոհարարուհու մասին» վերնադրով վորին խմբադրութիւնը մեղադրում եր նրանում, վոր նա բրիգադայի համար ջուր չեւ կրում։ Այս յերկու նման, ինչպես և զրահանապետ անդրադեալ վերնադրերը շատ անհաճո տպավորութիւն են գործում։

«Կոլխովնիկ» պատի թերթի (Իվանովի մարդ—Շուշկու չրջան) համարներից մեկում կարգում ենք այսպիսի վերնադրեր. «Ստախանովյան տասնորյակի մասին», «Ստախանովյան տասնորյակի խնդիրները»— «Մասնակցենք ստախանովյան տասնորյակին», «պատրաստ չեն ստախանովյան տասնորյակին» և այլն։

Յուրաքանչյուր վերնադիր առանձին վերցրած, կարող է և լավ լինել։ Բայց յերբ մեկ համարում գրեթե բոլոր վերնադրերը կրկնվում են— ունեն միևնույն բառերը, նրանք արդեն ձանձրալի յեն դառնում, չեն գրավում ընթերցողի ուշադրութիւնը։

«Կոլխովնիկ» պատի թերթի (Իվանովի մարդ—տնտեսութիւն թերթի մեկ համարում այսպիսի վերնադրեր է տալիս. «Մեր դպրոցը», «Մեր նորութիւնները», «Մեր աշխատանքը»։ Ելի նույնպես յուրաքանչյուր առանձին վերցրած վերնադրի դեմ վորինչ վատ բան չես կարող ասել։ Վերնադրերը կարծես թե վատ չեն, բայց յերբ մեկ համարի վերնադրերում անվերջ կրկնվում են «մեր» բառը, ստացվում է միակերպութիւն։

ՀԱԿԻՐՃՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵՐ ԱՐԺԱՆԻՔ Ե

«Գիտութիւն կոլխովնիկ» պատի թերթը (Չկալովի մարդ, Տոցկի չրջան) մի հոդվածի այսպիսի վերնադիր է տվել. «Յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի պարտքն է պատվով վերջացնել դարնան ցանքը վորոչված ժամկետին»։ Վերնադիրը շատ է յերկար։ Այստեղ իսկույն և յեթ աչքի յեն ընկնում մի քանի ավելորդ բառեր. որինակ «դարնան»։ Պարզ է, յեթե թերթը դարնանն է լույս տեսել և ցանք է արվում, ապա դարնանացան է և հիշեցնել «դարնան» ավելորդ բառը վերնադրում չարժե։ Ապա «վորոչված» բառը։ Յեթե ժամկետ կա, նշանակում է, վոր վորեւ մեկը վորոչել է այդ, ել ինչու համար է վերնադրում այդ ավելորդ բառը։ Ահա արդեն յերկու անվիճելի ավելորդ բառ։ Յերբ ասվում է «կոլտնտեսականների պարտքն է ավարտել ցանքը», ապա ակներեւ է վոր խոսքը վոր թե մեկի, այլ բոլորի մասին է՝ այսինքն յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի մասին է։ Հետեւապես «Յուրաքանչյուր» բառը նույնպես շատ չի պահանջվում։ Այս նույն վերնադրում կան «պարտք» և «պատիվ» բառերը։ Այս հասկացողութիւնները մոտ են իրար, այդ պատճառով կարելի յեր վերնադրերը չերկարացներու համար ողտադրծել նրանցից միայն մեկը։ Այսպիսով մեր կողմից վերլուծվող վերնադրում, վորպես անհրաժեշտ մնում են հետեւյալ բառերը. «կոլտնտեսականների պարտքն է ցանքը ժամկետին ավարտել»։ Կարելի յե անել և հետագա կրճատում, թողնելով մոտավորապես այսպիսի վերնադիր «Վերջացնենք ցանքը ժամկետին»։

Կարելի չէ այս վերնագիրը յերկուսի բաժանել, այսինքն կլինի վերնագիրը և յենթավերնագրեր: Որինալ:

Առաջին տողը — «Կոլտնտատականների պատվի գործը»

Յերկրորդ տողը «Վերջացնենք ցանքը ժամկետին»

Կարճ վերնագիրը լավ է կարգացվում, նա հասարակ է, հասկանալի: Գրականագետներն ու լրագրողին աշխատողները, յերկար ու համառորեն աշխատում են նրա վրա, վոր հոգւվածին տան լավ, ցայտուն, հակիրճ վերնագիր:

Բացառիկ դրական վարպետություն, գրքերին ու հոգւվածներին հակիրճ, արտահայտիչ անուններ տալը, վորոնք գրավում են ընթերցողի ուշադրությունը դեպի իրենք, մենք գտնում ենք Լենինի ու Ստալինի աշխատություններում: Այդ համառոտ վերնագրերը, յերբեմն մեկ, յերկու, յերեք բառերով արտահայտել են գրքերում ու հոգւվածներում շոշափված ամենախոր հարցերն ու ամենաբարդ թեմաները:

«ԹԵՎԱՎՈՐ ԽՈՍՔԵՐ»

Շատ կենդանի, գրավիչ վերնագրեր են նրանք, վորոնց մեջ ոգտադործված են ժողովրդի մեջ լայնորեն տարածված, առածներ, դարձվածքներ, համեմատություններ, այսպես կոչված «թեվավոր խոսքեր»:

Լենինի ու Ստալինի աշխատություններում լայնորեն ոգտադործվում են այսպիսի «թեվավոր խոսքեր» — ժողովրդական կենդանի դարձվածքներ — լայնորեն տարածված արտահայտություններ, հետաքրքրական համեմատություններ:

Ահա մի քանի որինականեր:

Այն հոգւվածը, վորի մեջ Լենինը մերկացնում էր բոլոր ժողովրդական կուսակցության ազդարային քաղաքականությունը, նա անվանել է «Փափուկ անկողին են պցում, բայց կոշտ քնում»: Բացելով Բալկանյան պատեւ լաղմում ցարական Ռուսաստանի դրաված ստոր դիրքը, Վլադիմիր Իլյիչը ռուսական կայսրությանը համեմատում էր մի աղվեսի հետ, վորը ցանկանում է պահպանել հավաքունը, վորպեսզի ինքը նրանով ապրի: Այդ հոգւվածը Իլյիչն վերնագրել է «Աղվեսի ու հավաքնի մասին»: Յարական գումայում յերկու բուրժուական կուսակցություն գովաբանում էին մեկը մեկու: Լենինն այդ առթիվ մի հոգւված է գրում և նրան տալիս յերգիծաբանական վերնագիր «Կկուն գովում է աքլորին»:

Վլադիմիր Իլյիչի մոտ շատ կան նման վերնագրեր, որինակ:

«Լավ է ուշ, քան յերբեք»: «Ծառերի յետեւում չեն տեսնում անտառը»: «Իսկ ովքե՞ր են դատավորները»:

«Քանի վոր պատերազմ է թող պատերազմավարի լինի» և այլն:

1917 թ. Հոկտեմբերին Սոցիալիստական Մեծ հողափոխությունից քիչ առաջ ընկեր Ստալինը «Ռաբոչի պուտ» թերթում մի հոգւված տեղավորեց, վորի գլխավոր միտքն այն էր, վոր Կերենսկու ժամանակավոր, համաձայնողական կառավարությունն ու կոռնիլովական-միապետականները զուր են սպասում անջատ-անջատ, ժամանակից շուտ յեղույթներ թուլ-

եիկները կողմից: Ընկեր Ստալինն այդ խնամ կարե-
վոր հոգւածը վերնադրել ե հայտնի ժողովրդական
դարձվածքով «ինչքան սպասեք բան չի դուրս դա»:

Ուրիշ հոգւածի վերնադրի համար ընկեր Ստա-
լինն ոգտադործել ե «Վորքան ավելի յե խորանում
անտառում...» դարձվածքը ե այլն:

Կոլտնտեսային պատի թերթերը շատ հաղվադեպ
են ոգտադործում ժողովրդական դարձվածքներ, ա-
ռածներ ե հաջող համեմատություններ:

Իսկ վորքան շատ են անհամար դարձվածքները,
առածները, բնորոշ համեմատությունները խորհրդա-
յին Միության ժողովուրդների մոտ: Յանկության
դեպքում կարելի յե շատ հին ու նոր առածներ ու
դարձվածքներ դտնել պատի թերթերի վերնադրե-
րում ոգտադործելու համար:

Ահա որինակ՝ նոր առածներ ու դարձվածքներ
կոլտնտեսականների մասին, վորքան կարելի յե հա-
ջողությամբ ոգտադործել, վորպես համապատասխան
բովանդակության հոգւածների ու թղթակցություն-
ների վերնադրեր:

- 1) Այն կոլխոզն ե հարուստ, վորտեղ կյանքն ե
դրուստ:
- 2) Լավ արտելում ձիերն են չաղ ու տոկուն:
- 3) Կոլխոզի բարիքը դտիր դաշտերի գիրկը:
- 4) Մենատնտես ապրել - արցունքներ թափել:
- 5) Սահման ու չափ չկա Կոլխոզի բերքին հսկա:
- 6) Լավ բաժին քեզ ու ինձ կոլխոզի դաշտերից:
- 7) Զյունը դաշտերում, հացն ամբարներում:
- 8) Աշխատանքն ե ամենակարող, ծուլությունը-
չաղակրատող:

9) Խորը վոր հերկես - հաց շատ կծամես:

10) Լավ աշխատանքը յերկու դար ե ապրում:

11) Կողքին անդործ պառկել-աշխորեր չտեսնել:

ՄՇՏԱԿԱՆ ՎԵՐՆԱԳԻՐ

Բացի յուրաքանչյուր հոգւածի վերնադրերից կան
մշտական վերնադրեր թերթի զանազան բաժինների
համար: Այսպես կոլտնտեսային «Սովետական կուլ-
տուրա» ամենորոյա թերթին ունի այսպիսի մշտական
վերնադրեր:

«Կոլտնտեսության ուրը»

«ԽՍՀՄ-ում»

«Արտասահմանում»

«Մէջոցներ են ձեռք առնված»

«Կարճ ահագնադներ»:

«Կոլեկտիւի տրուը» կոլտնտեսության (Կիրով-
յան մարզ, Սարապուլսկի շրջան) թերթը համարից
համար «Կոլտնտեսային նորություններ» վերնադրով
մշտապես բաժին ե մտցրել թերթում:

Այսպիսի մշտական բաժիններում կարելի յե տե-
ղավորել մեկ, յերկու ե ավելի թղթակցություններ,
ընդվորում, յեթե թղթակցությունները մի քանիսն
են ե մեծ, ավելի լավ ե տալ նաե ինքնուրույն յե-
թափերնադրեր՝ յուրաքանչյուր թղթակցություն
առանձնացնելու համար: Նպատակահարմար ե այդ
մշտական բաժինները տեղավորել միևնույն տեղում,
վորպէսզի ընթերցողը հեշտ ե շուտ կարողանա կողմ-
նորոշվել թերթում:

Կոլտնտեսային մի քանի պատի թերթերում կիրառվում են վերնագրերի այլ ձևվեր եւ:

«Պո Ստալինսկոմու պուտի» թերթը (Ռմսկի մարզ, Շչուչինսկի շրջան, «Զարյա» կոլտնտեսություն) թղթակցությունների վերնագրերը սարքում է յերգեծաբանական հայտարարության ձևով: Այդ վոդովե սարքվում նաև ամբողջ թղթակցությունը: Ահա նման հայտարարություններից մի քանի որինակներ:

«Ամեն ինչ յերեխաների համար

Անելու պատրաստ է կոլտնտեսության նախագահ ընկ. Լուրմիսը, բայց միայն խոսքերով: Նրա պնդումով վարչությունը վորոչեց կոլտնտեսության լավագույն շենքը մսուր դարձնել: Իսկ յերբ շենքը վերանորոգվեց ընկ. Լուրմիսը զբաղեցրեց այն վորպես բնակարան իր համար»:

«Կորած է ձին,

Յեթե նրան խնամել սկսի 2-րդ բրիգադայից ձիապան Գ. Ս, Կրինը: Նրան հանձնարարեցին խնամել Գնեդ հովատակին, յերկու չարաթում հալից գցեց, Կոնչիկին նայելը սարսափելի յե, Կաչին ու վոսկորնե ե...»:

«Պահանջվում է խոհարար

№ 3. բրիգադայում Յե. Մ. Մատվեևի փոխարեն, վորը մի քանի անգամ նկատվել է հասարակական անդի համար ստացված մթերքների գողություն մեջ: Նա այնպես է ճաշ պատրաստում, վոր հաճախ իր պատրաստածը միայն ինքն է ուտում, այն ել նկատելի զգվանքով»:

Նման յերգեծական թղթակցություններն աշխուժացնում են թերթը, զբաղում են ընթերցողի ուշադրությունը, մեծ հետաքրքրություն են առաջացնում կոլտնտեսականների մեջ դեպի թերթը: Այդ «հայտարարությունները» չառավելի ուժեղ են գործում, քան չարոն թղթակցությունը գրոջված, «Ավելի ուշադրություն յերեխաներին» նման վերնագրով: Կոլտնտեսության նախագահ Լուրմիսը, ձիապան Կրինը, խոհարար Մատվեևը, հովանորեն յերկար կհիշեն պատի թերթում իրենց նվիրված «Հայտարարությունները»: Իսկ յեթե մոռանան, կոլտնտեսականները կհիշեցնեն:

«ՃԱԿԱՏ» ՅԵՎ ԼՈՁՈՒՆԳ

Ընդունված է թերթում «Ճակատ» կոչել այն վերնագրերը, վորը գրվում է մի թեմայի նվիրված մի քանի հոդվածների ու թղթակցությունների վրա: «Ճակատի» խնդիրն է ընդհանրացնել, միացնել, մի ամբողջության մեջ կապել նյութերի մի ամբողջ խումբ: «Ճակատն» արտացոլում է նյութերի խմբի գլխավոր գաղափարը:

Մենք չենք կանգ առնի այստեղ այն պահանջների վրա, վորոնք վերաբերում են «Ճակատին», նրա լեզվին, տեխնիկական ձևավորմանը, քանի վոր այն բոլորն ինչ ասված է այդ առթիվ վերնագրի մասին, վերաբերում է ե «Ճակատին»: Բայց հարկավոր է ընդգծել, վոր «Ճակատի» վրա կատարվող աշխատանքը հատուկ ուշադրություն է պահանջում: Չե՞ վոր «Ճակատը» տրվում է համեմատաբար կարելիոր հար-

ցերի առթիւ: Նրա խմատան ե հատուկ ուշադրութիւն
գրավել հենց դեպի այն հարցը, վորին նվիրւած են
տվյալ նյութերը:

Ձեռք հանձնարարում տալ ընդհանուր վերնագիր
(«Ճակատ»), յերբ նյութերը տարբեր բնույթ ունեն,
իրար հետ կապակցւած չեն, նվիրւած են տարբեր
հարցերի:

«Ճակատը» սովորաբար քիչ յերկար ե վերնագ-
րից: Բայց պետք ե ձգտել, վոր քան կարելի յե այն
կարճ դարձնել: Յեթե մի տողում տեղ չի անում, կա-
րելի յե «Ճակատ» տալ յերկու տողում, ընդվորում
նրանցից յուրաքանչյուրը հանդիսանում ե մյուսի
մտքի դարգացումը: Ահա յերկու տողով հաջողւած
«Ճակատի» որինակ:

«Ամեն մի ձյան փաթիլ, ջրի կաթիլ ե»

«Պահենք ձյունը դաշտերում»

Մասսաներին կարեւորագույն խնդիրները կա-
տարելու համար մորիլիդացիայի յենթարկելու, կոլ-
տնտեսականների ուշադրութիւնը մի վորոշ հարցի վրա
գրավելու նպատակով, պատի թերթերը նույնանման
մի խումբ թղթակցութիւնների վերեւը տեղավորում
են «Ճակատ», վորը միաժամանակ լողունդ ե հան-
դիսանում: «Ձարյա սոցիալիզմ» կոլտնտեսութիւն
(Սփերդլովի մարդ, Ոսինկի չրջան) թերթը հաճախ ե
էիրառում նման «ճակատ»- լողունդներ: Համարեն-
քից մեկում խմբագրութիւնը տեղավորել եր խոտ-
հունձի մասին չորս փոքրիկ հոդւած:

«Ստախանովաբար անցկացնել խոտահունձը» «ճա-
կատով»:

Մի ուրիշ անգամ թղթակցութիւնների մի խմբի

վրա «Ճակատ» ե տրւած «Առաջավոր կոլտնտե-
սականների որինակով ավարտենք ցանքը»:
Նայ «Ճակատները» միաժամանակ հանդիսանում են
կոնկրետ լողունդներ՝ նվիրւած տնտեսական հերթա-
կան կամպանիայի կատարմանը:

Պատի թերթերն այսպիսի լողունդներ են տեղա-
վորում քաղաքական դեպքերի, կուսակցութիւն ու
կառավարութիւն վորոշումների, կուսակցութիւն ու
կառավարութիւն դեկավարների ցուցումների կապակ-
ցութեամբ:

«Նովիյ պոլտ» թերթը (Իվանովի մարդ, Շույսկու
չրջան) բարձր բերքի համար կոլտնտեսութիւն մղած
պայքարի մասին գրւած մի քանի թղթակցութիւննե-
րի վրա տեղավորել ե «Պայքարել ստալինյան 7—8
միլիարդ փութ հացահատիկի համար» լողունդը:

Տվյալ դեպքում մի կոլտնտեսութիւն աշխատանքի
կոնկրետ փաստերը, վոր շարադրւած են մի քանի
թղթակցութիւններում, խմբելով ձիւտ կերպով ընդ-
հանրացրել ե ընդհանուր քաղաքական լողունդով, վո-
րի իրականացմանը ձգտում ե ամբողջ յերկիրը:

Պատի թերթը պետք ե ուշադիր վերաբերմունք
ցույց տա լողունդի ընտրութիւնն ու նրա ձեւակերպ-
մանը: Վոչ մի բոպե չի կարելի մոռնալ վոր «Լո-
ղունդը պայքարի նպատակների սեղմ ու պարզ
ձեւակերպումն ե» (ՍՏՍԼԻՆ): Յեթե խմբելով լողուն-
դը տեղավորում ե հեղափոխական տոնի կամ քաղա-
քական խոշոր դեպքի կապակցութեամբ, ապա պետք ե
ընտրել կուսակցութիւն կենտրոնական կոմիտեյի լո-
ղունդներից մեկը, վորոնք տպագրւում են կենտրոնա-

կան ու տեղական մամուլում: Լոգոնդներ ընտրելիս պետք է անպայման հաշվի առնել կուսակցութեան ու կառավարութեան վերոշումները տվյալ հարցի վերաբերյալ, կամ վերադառնալով տեղափոխել ընկերներ Լենինի, Ստալինի, Մոլոտովի ու կուսակցութեան և կառավարութեան մյուս ղեկավարներէ արտահայտութիւնները:

Ավելի զգոնութիւն, քաղաքական պարզութիւնութիւն, գերազիտութիւն՝ ահա ինչով պետք է ղեկավարվեն պատի թերթի խմբագրական կոլեգիան և թղթակիցները, վերնագիր, «ճակատ» և լոգոնդ կազմելիս:

Խմբագիր՝ ԳՐ. ԶՈՀՐԱԲՅԱՆ

Տեխ. Խմբագիր Ա. ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ

Գլավիտի Լիագր Ե- 2208 Պատ. № 487 Տիրաժ 1000

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԺԿԽ-Ի ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ „Խ. Հ“- ՏՊԱՐԱՆ
Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն

275

14819

Б. Кайдалов

Заголовок в стенной газете

ЗАОЧНЫЕ КУРСЫ РЕДАКТОРОВ
КОЛХОЗНЫХ И БРИГАДНЫХ СТЕНГАЗЕТ

ЕРЕВАН 1939 г